

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
des Maandags-, Woensdags- en Zaterdag-avonds.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. f 1.00.
Voor elk regel meer. 0.15.
Behalve de 85 cts. zegelgeld.

ZONDAG 22 MEI.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden f 3.00.
Voor de overige steden des Rijks 3.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 40, Ned. Cour.

De verkiezingen.

Het voorspel is afgespeeld. Na eene korte entree van herstemmingen, treden de acteurs op, en het tragische schouwspel zal, in al de volheid van anti-revolutionnairen glans, doorschemend van den liefelijken gloed van reactie en aristocratie, aan de Natie worden vertoond.

Als schapen voor den herder zijn de kiezers naar de stembus gedreven. Achter hen werd het spooksel der spaansche inquisitie, als de herdershond, die het kuddeke bijeen drijft, van uit het graf der historie opgedoemd, en... om den Scylla te vermijden, zijn de gedweeë kiezers in de Charybdis vervallen.

Wij, op ons standpunt, zijn, over den uitslag der verkiezingen, zeer te vreden. Het spijt ons slechts, dat die uitslag is gebleven ver beneden onze wenschen. Waarom is nog een enkel constitutioneel lid in de nieuwe Tweede Kamer? Overdriving doet overdrijving. In den gegeven stand van zaken spijt het ons, dat enkele districten verband genoeg waren, om nog mannen af te vaardigen die het dwaze beginsel voorstaan, dat de Grondwet dan toch eindelijk behoort te worden uitgevoerd, die geloven, dat een ministerie Donker-van-Hall nooit vergoeden kan het afgetreden ministerie.

Men zal, gewis, van ons niet vergen dat wij nu reeds een volledig overzicht geven van het gehalte der nieuwe Kamer. De negentien herstemmingen, die nog moeten plaats grijpen, kunnen op dat gehalte een merkhaften invloed uitoefenen; tot dat deze zullen zijn afgelopen, behooren wij alzoo te wachten, om een volledig oordeel over de bestanddeelen der Kamer te kunnen vellen. Overigens schijnt het ons, voorals nog toe, dat er zoodanige verwarring bestaat in de, uit alle hoeken des lands, en uit de oude doozen van het vaderlijke museum van den landskinderlijken regeringstijd opgerakelde nieuwe leden, dat het voor ons even moeilijk zou vallen te zeggen, wat de een is of wat de ander niet is, als zij zelven zich dit op dit oogenblik zouden kunnen verklaren.

Een feit, eene uitkomst — eene voor het vaderland en voor de Protestanten bovenal zeer heugelijke uitkomst — is echter nu reeds uit de afgelopen verkiezingen verkregen.

De anti-revolutionnaire partij, die den heer Groen van Prinsterer erkent als haar onfeilbaren hoofdman, heeft gelukkig gevischt in het troebel water der volksgisting.

Het getal anti-revolutionnairen is niet onaardig aangegroeid; en wel zal de heer Groen zich genoechzaam in de handen mogen wrijven, als hij om zich heen zal zien schitteren dien achtbren stoet van volksvertegenwoordigers, die tevens al de eigenaars van de vrome Dordtsche vaderen bezittingen.

Behalve den heer Groen, die twee malen is gekozen, en de heeren Mackay en van Lijnden, begroeten wij thans met uitstekend genoege als anti-revolutionnaire leden der Tweede Kamer, de heeren Hoekwater, de Brauw, van der Bruggen, en van Reede van Oudtshoorn.

Wrijft, van zelfvoldoening, protestantsche kie-

zers, die daartoe hebt medegewerkt, in uwe handen; want nu eerst zult ge van lieverlede «een protestantschen zin» zien bovendrijven, die u al heel veel plezier zal doen.

Bij de negentien herstemmingen komen nog een zestal anti-revolutionnairen in aanmerking. Wij zouden er wel toe aanraden, om toch vooral ook deze heeren te kiezen: er zijn zulke liefelijken namen onder, die ons aan zoo vele zegeningen herinneren, dat de kiezers waarlijk die mannen niet mogen passeren, zonder den onfeilbaren, den heer Groen, te grieven.

Wat zal dat genoegelijk zijn, wat onuitsprekelijk heil zal er voor het vaderland geboren worden, als die anti-revolutionnairen eens in de Kamer aan den arbeid zullen tigen! Nu reeds gloeit ons de borst van vreugde, over het «eenig ware» geluk, dat Nederland zal zijn beschoren!

Verbeeldt u, kiezers! welk een stoot van ontwikkeling aan de nijverheid, aan den handel, aan de scheepvaart: welken bloei aan uwe financiën zal worden geschonken, als de heer Groen van Prinsterer zijne heldere en bepaalde leer in spitse, uren-lange redevoeringen zal uitspreken bij gelegenheid, dat er eene wijziging in de Gemeentewet zal worden voorgedragen!

Hoe zullen onze buitenlandsche belangen behartigd, hoe zullen onze koloniën overheerlijk bestuurd, hoe zal de middenstand verlicht worden, als zij den heer van der Bruggen, tegenover den van schrik en verbazing ontzette heer Groen, zult hooren verdedigen, dat niet Groen, maar hij, van der Bruggen, alléén de ware anti-revolutionnaire leer doceert; hoe de heer Groen tot dusver slechts halverwege is blijven staan; maar dat hij, van der Bruggen, alléén weet, hoe de Staat moet worden ingerigt!

Ziet, als wij dat alles te gemoet zien, dan kunnen wij onze vreugde over den val van het ministerie Thorbecke niet verbergen. Want nu eerst, eerst nu zal Nederland gelukkig worden. Nu eerst, eerst nu zullen de Protestanten zelven kunnen tasten en voelen, dat zij wonen in een «Protestantschen Staat»; dat onze grond is «Protestantsch land.»

Waarlijk, Nederland! wat deert het u, dat het buitenland met medelijden op u nederziet; wat deert het u, dat domooren meenen, dat de Natie is misleid geworden: gij zult gelukkig worden! In de fluweel-zachte armen der reactie zal men u voeren in den schoot der alleen-zaligmakende anti-revolutionnaire kerk!

De coalitie Donker-van Hall heeft de vorige Kamer ontbonden, om een «aaneengesloten getal» stemmen te verbreken. Dat is verbroken. Van harte, van volle harte wenschen wij haar geluk met het aaneengesloten getal anti-revolutionnairen, dat er voor in de plaats komt. Dat zij er plezier van hebbe.

Nog een kleinen aanwas en de partij van den heer Groen, geholpen door de reactionnairen, is meester van het terrain. Wij wenschen, dat dit ten gevolge der herstemmingen geschiede. De heer Groen heeft zoo dikwerf gewezen op het «onvermogen» der liberale partij: hij zal dan gelegenheid hebben, van het vermogen zijner partij bewijs te geven.

Indien het niet het heve Vaderland gold: wij zouden er om kunnen lagchen!

Bijdrage tot de Predikanten-regering.

De Groninger Courant van 17 Mei II. is inderdaad belangrijk. Drie stukken komen daarin voor over de bemoeijingen der predikanten met de verkiezingen. Daaruit blijkt, dat op 10 Mei te Groningen gehouden is, eene vereeniging voor alle predikanten uit de provincie; dat daar eens «broederlijk» over de verkiezingen is beraadslaagd; candidaten zijn genoemd en aanbevolen; de kwade couranten, zooals het Handelsblad tegen de onpartijdige, zooals Amsterdamsche Courant, Nederlander en Goudsch Kronijkske, zijn overgesteld, om de lezing der eerste te weeren en der laatsten te bevorderen; en eindelijk besloten werd, om alle die besprekingen geheim te houden.

Zij strekken tot verdediging van dat gedrag. Drie te gelijk; reeds in één nummer! Is daaruit niet blijkbaar, dat die besprekingen en bemoeijingen van geestelijken met staatkundige aangelegenheden, met afkeuring worden bespeurd?

Het eerste is van een zeer naif man, die zich verontschuldigt, daar zij «die hem in het geheel niet kennen» anders mogten vermoeden, dat hij de hand gehad had in het openbaar maken van hetgeen besloten was, geheim te houden.

De beide anderen zijn uitvoerige verdedigingsgeschriften. In het eerste leest men: «Het is nauwelijks noodig te zeggen, dat er over staatkundige zaken vroeger nooit in die vereeniging gesproken is.» — Waarom dit nauwelijks noodig is, wordt niet verhaald. Tot den geestelijken werkring behoort of bemoeijing met staatkundige zaken, of niet. Niet? zooals zij zelven, blijkens dat nauwelijks noodig, te regt begrijpen, dan hadden zij, die daar niet als Staatsburgers, maar als geestelijken bijeen waren, zich van alles moeten onthouden, wat buiten hun herderlijk ambt lag; liever over het voorstaan van liefde en verdraagzaamheid onder de christenen, dan van staatkundige partijtrekking, — eerder over het bevorderen van het lezen van het Boek der boeken, dan van couranten moeten handelen. — Wel? zooals zij het ook begrepen, aangezien zij het deden, dan is het onvergeeflijk, dat zij zoo lang stilzaten; dat zij nu beginnen te ijveren voor het ministerie, waaronder de bisschoppen zijn gewijd en gekomen; dat zij net gedaan hebben alsof het hun niet aanging, toen in 1850 en 1851 door de regering des Konings opentlijk aan de Staten-Generaal werd medegedeeld, dat aan de komst van bisschoppen geen hinderpaal zou worden in den weg gelegd; dan is het onvergeeflijke nalatigheid, dat men thans ijvert na dat het gebeurd is, en niet daarvoor heeft gevochten tegen regering en Staten-Generaal toen het tijd was om alles nog geweerd kon worden!

Maar buitengewone tijden, eischen buitengewone hulpmiddelen; als de dijken dreigen door te breken, en de zee over het land zal stroomen, dan is het noodig, dat de geestelijken eens bijeenkomen, om in 't geheim «broederlijk» bespreken, hoe dat moet moeten bewaard worden. (1)

Er was gevaar. Welk gevaar? Men begon te denken van het formulier te maken: «dat onafhankelijk gebonden» «vrijheid ons de vrijheid van het ministerie geboden»

(1.) De waterschapsmetingen van predikanten zou de Heer Thorbecke zeker bij de wet op de waterschappen snoodelijk voorbij hebben gezien.

Hoe men een bestaande wet, zonder die af te schaffen, kan krachteloos maken — en hetgeen dus verder op diezelfde manier te wachten is — blijkt indien het feit waar is, uit onderstaand interessant bericht, dat door de *Arnhemse courant* wordt medegedeeld:

Nagenoeg alle gemeentes-besturen zullen nog onbekend zijn met eene ministerieele decisie, dezer dagen hun rakende genomen, en daar het van belang is op deze hunne aandacht te vestigen, deelen wij mede dat het thans is uitgekomen, dat de gemeentes-besturen, met tegenstaande de invoering der nieuwe gemeentes-wet, verplicht zijn aan te nemen de tiemparige alphabetische tabel der acten van geboorten, huwelijken en overlijden, welke hun met den 1sten Juli aanstaande door de griffiers der arrondissementen regtbanken in dit Koninkrijk, achtervolgens het decreet van 20 Juli 1807 zullen worden toegezonden, geschreven zijnde op formaat zegels van 60 cents, en zulke tegen betaling der schrijffloonen en zegelgelden door de respectieve gemeenten te dragen.

Zie hier dus, door eene ministerieele aanschrijving, met één slag de schrijffloonen, leges, etc. hersteld, die door de GEMEENTE-WET zijn afgeschaft.

Welkom, Nederland! in het vaderland der ministerieele besluiten!

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Ik heb, met verbazing, in de *Nieuwsbode* van gisteren een artikeltje gelezen, ondertekend: *«Een Israëliet.»* waarin wordt beweerd, dat de Israëlieten zich tegen de Roomschen zouden aansluiten bij de Protestanten.

Zelf Israëliet zijnde, moet ik daartegen ten krachtigste protesteren, in zoover de schrijver van dat artikeltje zich zou vermeten hebben uit naam van zijne geloofsgenooten te schrijven; of liever omdat ik en de aanzienlijkste mijner geloofsgenooten overtuigd zijn, dat dit artikeltje niet door een Israëliet kan zijn geschreven, maar een ondergeschoven stuk is van dezelfde dubbelzinnige kleur, als al de andere wonderproducten van de *«Nieuwsbode.»* Volgden de Israëlieten waarlijk deze gedragslijn, zij zouden bewijzen weinig besef te hebben van hun welbegrepen belang, en inderdaad verdienen dat de toelag, om hen zoo wel als de Catholijken te onderdrukken, gelukte.

De vraag voorden Israëliet, die prijs stelt op zijne regten als staatsburger en iets hooger op het oog heeft dan *«loterij»* of *«negotie»*, kan alleen zijn: Bij wien moet ik mij aansluiten? Bij hen, die al wat niet Protestantisch is willen uitgesloten hebben; die, met verkrachting der Grondwet, andersgezinden hunne regten willen bekorten; die naar eene heerschende kerk streven; die verkiezingen doen onder de leus, dat Nederland is een *«Protestantsche Staat»*? Of moet ik mij aansluiten bij allen, die de Grondwet in al hare kracht willen handhaven; die dus aan alle Staatsburgers willen blijven toekennen dezelfde regten; die de eene gezindheid niet willen onderdrukken ten behoeve van eene andere?

Het antwoord kan niet twijfelachtig zijn. De Israëliet moet zich houden aan de constitutionnele partij. Deze partij is thans samengesteld voor een klein deel uit welgezinde, verstandige Protestanten en uit de Catholijken. De Israëlieten sluiten zich dus bij deze aan, niet wegens hunne geloofsbelijdenis, maar wegens het *politieke beginsel* dat zij voorstaan.

Elk Israëliet, die anders doet, helpt zijn eigen graf graven. De oorlog is aan de Catholijken verklaard; maar men doelt ook op de Israëlieten. Men leze bijv. slechts *«de Nederlander»*, die de verkiezing van den Heer van Nierop ontfried, omdat hij *Jood* is en een *Jood* een *Protestantschen Staat* niet mag vertegenwoordigen. De nieuwe Tweede Kamer krijgt, zoover de verkiezingen hekend zijn, een groeniammschen tint: de Israëlieten mogen dus op zelfbehoud bedacht zijn. Zij zijn evenzeer als de Catholijken op het punt, door eene *Protestantsche inquisitie* vervolgd en onderdrukt en mishandeld te worden.

Slechts bij de eenig wettige, eenig constitutionnele partij moet de Israëliet zich aansluiten. Het is schande voor de groote meerderheid der Protestanten, dat zij tot die partij niet meer behooren, maar dat is de schuld niet van de Israëlieten.

Wat de schrijver in de *«Nieuwsbode»* overigens vertelt van opgeblazen couranten-artikels, door enkele Joden geschreven, dat gaat mij niet aan; maar zooveel is zeker, dat, wanneer mijn courant ten dienst stond, en ik er het talent toe had, ik meenen zou het Vaderland en mijnen geloofsgenooten waarachtige diensten te bewijzen, door met alle kracht te strijden tegen de politiek-godsdiensstige rigting, die hier de overhand heeft genomen, met het doel om Catholijken en Joden gelijkelijk te onderdrukken, en die eenmaal als een brandmerk in de geschiedenis van ons Vaderland zal staan aangeteekend.

Geen met *Unitas* of *Phylacterion* heulend, roep met alle winden draaijende, maar een constitutionneel, Vaderland en Koning liefhebbend en regtgvaardig Israëliet.

Leiden, 19 Mei. De heer Gevers van Endegeest, is heden zijne opwachting komen maken bij de bestuurders der Kiesvereeniging, die hem tot haren kandidaat had aangekomen.

De voornaamste vraagstukken van den dag zijn bij die gelegenheid in ernstige overweging genomen. Met leedwezen verneemt men, dat de heer Gevers het met eenige der heeren, namelijk met de H.H. Lisman, Bake en de Breuk omtrent sommige punten niet eens is kunnen worden. Omtrent de *Oostersche quaestie* vooral en die der *Heilige plaatsen* schijnt de zienswijze der heeren zeer te verschillen van die des heeren Gevers.

Brussel, den 20 Mei 1853.

Mijnheer!

Men heeft mij te Brussel, waar ik mij ten dezen oogenblik bevind, uwe Courant van den 17den d. m., 10, toegezonden, in welke, ter gelegenheid van eene hevige aanranding tegen mijnen vereerden vriend M. JACOBSON, sprake is van een ergelijk proces, welke mijn huis te Harlem, ten opzichte van vreemde koopwaren, dewelke, met certificaten kunnen Neerlandschen oorsprong constateerend, zouden geleverd worden zijn, tegen de Nederlandsche Handelmaatschappij zoude gevoerd hebben.

Daar ik eene verzekering, welke zoo klaarblijkelijk tegen de waarheid strijdt, niet zonder antwoord laten kan, zoo verklaar ik, dat ik nooit en in geen gelegenheid een proces tegen de Ned. Handelmaatschappij had en dat M. JACOBSON nooit in mijn Huis interesseerd is geweest.

Ik hoop, Mijnheer, dat het genoeg zal, dat ik uwe onpartijdigheid aanroep, omdat UEd. deze mijnen brief in uw naast blad opneemt.

Met hoogachting,

Uwe Dienaar, PREVINAIRE, de Harlem.

Rotterdam, 19 Mei 1853.

Aan de Redactie van het dagblad *De Grondwet.*

Ik heb in uw Nummer van den 17 Mei, een brief gelezen mij betreffende, met vijf kruisjes ondertekend. Het is moeilijk te begrijpen, dat eene Redactie, welke voor zich zelve eer en karakter op prijs stelt, zoodanigen brief zonder onderzoek geplaatst en zelfs door eene aantekening in denzelfden geest nog meer beleedigend maakt heeft. Het is dan ook niet om uwentwille, maar om diegenen uwer lezers, op welke die lasterlijke mededeling welligt van invloed zou kunnen zijn, dat ik de pen opneem om u, ten aanzien van twee feiten in gemelden brief voorkomende, de volgende teregtwijzing te geven:

1°. Dat ik nimmer geïnteresseerd geweest ben in de fabriek van den heer Previnaire, en noch als zoodanig, noch uit eenige andere hoofde immer iets uitstaande had met processen van wege de Nederlandsche Handel-Maatschappij gevoerd en door UEd. als scandaleus voor mij gekenmerkt.

2°. Dat het waarheid is, dat ik een geschil heb gehad met den heer H. van Rijkevorsel, tengevolge van het voorgevallene op eene kies-vergadering van den 21 Augustus 1850; maar dat het onwaarheid is, hetgeen uw briefschrijver verzekert, dat genoemde heer mij in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van logen en intrigus beschuldigd, veel minder overtuigd heeft, terwijl hetgeen op gemelde vergadering gebeurd is in tegenwoordigheid van te vele mijner stadgenooten heeft plaats gehad, dan dat het een oogeblik noodig zou kunnen zijn, mij deswege te regtvaardigen.

Buiten de onwaarheid op deze beide punten gelogenstraft, bevat de brief van uwen Correspondent even als uwe aantekening, slechts laaghartige toespelingen op het godsdienstig geloof, waarin ik geboren ben, welke ik met verachting zal voorbij gaan.

Ik verzoek u dezen brief in uw volgend Nummer te plaatsen, en er tevens bij die gelegenheid bij te voegen, of UEd. bereid zijt, mij de naam van den lasteraar mede te deelen, wiens geschrift tot deze mijne letteren de aanleiding gegeven heeft.

Door een en ander zijt UEd. verplichten, Uwen Dienstw. Dienaar EDUARD LEVIEN JACOBSON.

[Deze beide brieven worden door ons geplaatst als blijk onzer onpartijdigheid.]

De geachte zijde, van wien wij den brief, in ons No. van 17 dezer geplaatst, ontvingen, zal gewis aan het publiek de opheldering geven, die omtrent deze zaak noodig schijnt. Wij hebben daartoe afschriften der beide brieven, aan den steller van genoemden brief toegezonden.

De vraag, of wij genegen zijn, den naam des briefschrijvers te noemen, moeten wij ontkennend beantwoorden. De Redactie eener courant zou al zeer weinig hare waarde kennen, indien zij op deze wijs het haar geschoonen vertrouwen schenden zou. De naam des briefschrijvers is der Redactie zelve waarborg, dat hier welligt aan een klein misverstand, nimmer aan onedele bedoelingen te denken valt.

Dat ook wij toespelingen gemaakt hebben op het geloof van den heer Jacobson is het gevolg zijner eigene dwaze handelwijze. Eene recomandatie heeft slechts waarde door de bron, waaruit zij voortvloeit. Als nu iemand wordt gerecomandeed als *goed Christen*, dan is de eerste vraag: is de aanbeveler zelf dan een goed Christen? En dan moet men hier wel tot de verbazende uitkomst komen: *«Neen, deze is een Jood; en hoe kan een Jood oordeelen, of iemand al dan niet «goed Christen» is?»*

Den onfatenslijken vorm van den brief van den heer Jacobson, laten wij overigens gaarne voor zijne rekening. REDACTIE.]

De stukken uit Delft, over den heer van Franck, uit 's Hage over het *Journal des Débats* vinden in volgend No. eene plaats.

Wij danken voor de hartelijke blyken van sympathie uit Groningen ontvangen. Met een der briefschrijvers ge wij onze afkeuring te kennen over de partijdigheid couranten in die provincie, die zelfs tegen betaling zouden hebben geweigerd een stukje te plaatsen ter aanbeveling van de kandidaten der constitutionnele partij. In deze gen moet men evenwel vergevensgezind zijn en denken de woorden: *«Heere, vergeeft de zonden, want weten niet wat zij doen.»*

Het stuk, over het voorgevallene te Amsterdam in *Odeon*, op 17 dezer, is voor plaatsing ongeschikt.

het verhaal van *«den kiezer uit het hoofd districte Leeuwarden»*; mag geene plaats vinden in onze couranten. Wij zijn, even als de schrijver, verantwoordigd over verfoeilijke middelen, die overal gebruikt zijn, om op verkiezingen in dusgenaamden *«protestantschen zin»* werken; maar het is pligt, om thans, nu de verkiezing zijn afgelopen, de gemoederen tot bedaren te laten men, en ze niet verder op te hitsen. De *«protestantschen zin»* zal, als men dien zal zien werken, door de kalme Natie beter beoordeeld worden, dan nu heftige vertoog zouden kunnen te weeg brengen.

Prijscourant der Effecten.

Table listing financial data for Amsterdam, Saturday 21 May 1853, including exchange rates for various countries and currencies like Netherlands, Belgium, France, Russia, etc.

Bij JOH. NOMAN en ZON, te 's Gravenhage.